

MŪSU! PASTOGĖ

AUSTRALIAN-LITHUANIAN WEEKLY—"OUR HAVEN"

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SAVAITRAŠTIS

Registered at the G.P.O. Sydney, for transmission by post as a newspaper.

Redaktorius: Jurgis Kalakauskas

Redakcija: Lot 47 Mazarin St., Herne Bay, N.S.W.

LEIDŽIA: AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS

KRAŠTO VALDYBA.

PRENUMERATA

Ištiesiems metams—

£210.0.

Pusui metų—£115.0.

Vienam mėnesiui—

£4/6.

Atskiras nr. — 1/3.

N. Zelandijoje ir

Anglijoje kaina ta

pati. Kituose kra-

stuose — 6 dol. me-

tams.

SKELBIMAI

Skelbimų kaina vie-

nai tekstui elutei ar

būna jos vietai—1/6.

1 colis per vieną

skiltį—10/-

Nuolatinams skel-

bimams teikiama

nuolaida.

Už skelbimų turinį

neatsakoma.

PRENUMERATA ADRESUOJAMA:

Box 4558, G.P.O.

Sydney, N.S.W.

No. 38. (288). Šeštieji metai.

SYDNEJUS, 1954 m. rugsėjo 22 d.

20 m. Pabaltijo Valst. Santarvei

Šių metų rugsėjo 12 dieną suėjo 20 metų, kai buvo sudaryta Pabaltijo Valstybių Santarvė. Pati sutartis pasirašyta 1934 m. rugsėjo 12 d. Ženevoje ir vėliau buvo įregistruota Tautų Sąjungoje. Sutarimi buvo numatyta derinti tarpusavyje Lietuvos, Latvijos ir Estijos užsienio politiką ir savitarpinę paramą diplomatijos srityje. Maždaug kas pusmetį įvykdavo užsienio ministerių konferencijos — paeiliui Kaune, Rygoje ir Talline. Tokių konferencijų įvyko 11. Paskutinė buvo 1940 m. kovo mėnesį, keletą mėnesių prieš visiška Pabaltijo kraštų okupaciją. Sovietai 1940 m. birželio mėnesį, įteikdami ultimatumus Pabaltijo valstybėms, tvirtino, esą, tos valstybės sudariusios karinę sąjungą prieš Sovietus. Tai buvo melagingas tvirtinimas.

Jokių agresyvių tikslų prieš nieką Pabaltijo valstybės neturėjo. Pabaltijo valstybės, kaip žinoma, buvo brutaliausiu būdu paaukotos sudarant 1939 m. Ribbentropo — Molotovo slapta sutartį. Visi Sovietų tvirtinimai turėjo tikslą tik pridengti ir nuslėpti tikrąją padėtį. Po karo išėjo aiškiau slaptieji dokumentai aiškiai rodo, kad Sovietai yra įvykdę agresiją prieš Pabaltijo valstybes.

Atsakingieji lietuviai, latviai ir estai laisvinimo veiksniai ir tų tautų plačioji visuomenė ir šiandien tebėra nuomonės, jog reikia ir dabar, ir ateityje siekti kuo glaudesnio tų trijų tautų bendradarbiavimo. Tąja kryptimi dirba Baltų Taryba, kuri palaiko Pabaltijo valstybių santarvės tradicijas. Dar vokiečių okupacijos metu yra buvę bandymai atgaivinti Pabaltijo Santarvę, tačiau nacių režimas, areštai sutrukdė pradėti darbą.

Nuo 1946 metų Baltų Taryba be pertraukos toliau tęsia Baltijos veikinimo darbą. Beveik visi svarbesnieji politiniai žygiai yra atlikti bendrai. Visame pasaulyje eina visur išvien ir be sunkumų sugeba suderinti savo politiką. Tarpusavyje bendradarbiauja taip pat ir trijų Pabaltijo valstybių diplomatai.

Karo debesys APLINK FORMOZĄ

KOMUNISTINĖS KINIJOS KARIUOMENEI ĮSAKYTA BŪTI PASIRUOŠUSIAI AMERIKOS KARO LAIVAI VISADOS PLAUKIA TEN, KUR LAUKIAMA AGRESIJOS. DABAR JIE SKUBA PRIE FORMOZOS.

Pekino (komunistų) radijas rugsėjo 19 d. paskelbė įsakymą, kad Kinijos komunistų kariuomenė būtų pasiruošusi Formozos "išlaisvinimo" žygiui.

Iš New Yorko pranešama, kad Kom. Kinijos kariuomenė tik laukia įsakymo pradėti invaziją į Kinijos nacionalistų valdomą salą.

Kom. Kinijos pietvakarių kariuomenės apygardos vadas gener. Ho Lung savo kalboje pabrėžė, kad Kinijos liaudies vyriausybė yra pasiruošusi "išvaduoti" Formozą iš nacionalistų saugomą, nuo vieno šūvio, nesvarbu iš kurios pusės tas šūvis būtų paleistas.

Kovos ore ir vandenyje prie Quemoy salos tebevyksta. Nacionalistai bombarduoja komunistų kariuomenės telkimo punktus prie Amoy miesto ir daug uostą bei skandina laivus, o komunistai apšaudo Quemoy ir kitas nacionalistų valdomas salas.

SVARBI BAZĖ

Žinovai teigia, kad Formoza esanti labai svarbi bazė, turinti gyvybinės reikšmės Kom. Kinijai, nes karo atveju, sutrikus susisiekimui geležinkelio su Sov. Sąjunga, Kinija būtų atkirsta nuo svarbiausios tiekimo bazės — Sov. Sąjungos. Gi tiekimas laivais, kontroliuojant Formozą nacionalistams, būtų visiškai užblokuotas. Tokiu būdu Kinijos komunistų milžiniška armija pasidarytų neveiksminga, arba jos reikšmė būtų labai sumažinta. Šitai žino Pekinas ir Vašingtonas, šitai žino ir Maskva.

kštinta. Formozos sala, ir kitos mažesnės salikės, paverstos tvirtovėmis ir pasiruošusios tinkamai sutikti užpuoliką. Nežiūrint į tai, amerikiečiai šiomis dienomis įsako į Formozos vandenį plaukti 10 kreiserių, 125 naikintojams, 60 povandeninių laivų ir lėktuvnešius.

Kokias pajėgas yra sutelkusi Kom. Kinija prieš Formozą, šiandien niekas tikrai nežino. Kong Kongo kiniečių laikraštis "Kung Sheung Daily News" nurodo, kad kiekvieną dieną mažiausiai 5000 kom. kariuomenės karių iš Cantono iškeliauja į Amoy, artimiausią uostą nuo Formozos, iš kurio pastarosiomis savaitėmis buvo bombarduota Quemoy nacionalistų valdoma sala.

Amerikiečių "The New York Post" nurodo, kad padėtis esanti labiausiai pavojinga po II Pasaulinio karo, nes katastrofa galinti prasidėti kiekvienu metu, ir ji priklauso nuo atsitiktinumų, nuo vieno šūvio, nesvarbu iš kurios pusės tas šūvis būtų paleistas.

Kovos ore ir vandenyje prie Quemoy salos tebevyksta. Nacionalistai bombarduoja komunistų kariuomenės telkimo punktus prie Amoy miesto ir daug uostą bei skandina laivus, o komunistai apšaudo Quemoy ir kitas nacionalistų valdomas salas.

SVARBI BAZĖ

DVI NUOMONĖS

Maniloj pasirašyta Pietų — Rytų Azijos Gynybos pakta Sovietų Sąjungos užsienio reikalų ministerija pavadino "akeija, tiesiogiai nukreipta prieš Azijos ir visų Tolumų Rytų saugumo interesus". Šitas paktas, sovietų nuomone, esą niekas daugiau, kaip kolonialinės politikos plėtimas į Aziją, siekiant Azijos tautas ūkiškai pavergti.

Australijos užsienio reikalų ministeris nurodė, kad ši sutartis užkiso "plyšį", pro kurį buvo matoma aiški grėsmė Australijos saugumui.

Amerikos užsienio reikalų min. Dulles pažymi, kad Manilos paktas nėra nukreiptas nei prieš vieną tautą ar valstybę, bet turi tikslą užkirsti kelią agresorui.

Australijos gynybos ministeris pareiškė, kad iš Korėjos atitrauks vieną batalioną karių, laivyno ir aviacijos junginius. Į Australiją jie sugrįš laike trijų mėnesių. Kitų metų pradžioje šie kariai bus pasiųsti į Malajus.

NAUJA MAISTO KRAUTUVĖ PARRAMATTOJ

Lietuvių suorganizuota bendrovė "BALTIA PTY. LTD." nupirkė namą Parramattoj, 98 Argyle Str., prieš pat geležinkelio stotį (iš City atvykus išeiti į kairę pusę) ir čia netrukus atidarys MODERNIŠKĄ MAISTO KRAUTUVĖ.

Atidarymo data bus pranešta atskirai.

BALTIA PTY. LTD.

PAVERGTOJE LIETUVOJE

Darbas ir atlyginimas Lietuvos kolūkiuose

Sovietinės Lietuvos kolūkiuose, kaip ir pramonėje, vyrauja "socialistinė" akordinė sistema, t.y. nustatant atlyginimus imamas pagrindinis išdirbtas laikas, bet atliktas darbo kiekis. Tik išimtiniais atsitikimais, kai akordinis principas sunkiai pritaikomas, darbas vertinamas atsižvelgiant į išdirbtą laiką. Darbo dienai kolūkiuose pasibaigus, išmatuojama kiek hektarų kiekvienas kolūketis išarė dirvos, nušienavo pievos, nuplovė javų lauko, sugrėbė pievoje šieno, išravėjo daržo, kiek prikabino mėslo vežimų, pristatė gubų ir t.t. Tada brigadierius įrašo į kolūkiečio "kolektyvinio ūkio nario darbo knygutę" koks darbas ir kiek jo atliktas ir, pagal nustatytas kiekvienai darbo rūšiai normas, apskaito darbdienius, kuriuos taip pat į knygutę įrašo. Darbdienis tuo būdu yra akordinis darbo vienetas ir nėra tolygus darbo dienai. Pagal darbdienius vėliau, metų gale, apskaitomas kolūkiečiams atlyginimas.

I metus kolūketis vidutiniškai išdirba 140-160 darbdienius. Tik pasižymėjus "spartuoliai" išdirba du šimtus darbdienius ir daugiau. Štai imkime toki, jau Sovietų garsinamą ir jų propagandoje dažnai minimą, "Julijos Žemaitės" vardo kolūkį prie Stačūnų: keturi asmenų "spartuolių" šeima, kur tėvas ir sūnus dirba laukininkystės brigadoje, žmona prie veršelių girdymo, o dukterė prie kiaulių šėrimo, visi drauge per metus uždirba 900 darbdienų t.y. vidutiniškai po 225 darbdienius kiekvienas. Dažnai tačiau atsitinka, kad paprastas kolūketis ne uždirba per metus nė 100 darbdienų.

O dabar pažūrėkime, ką gi tas mūsų "normuotas" kolūketis už savo visą trišą gauna. Sovietų akimis, kolūkis yra kooperatyvinis pagrindais susitvarkiusi įmonė, taigi ir kolūkio pajamos teoretiškai turėtų visos atitekti darbininkams kolūkiečiams. Bet kaip tai atrodo praktikoje? Pirmoje eilėje didelė dalis kolūkio pajamų natūra (grūdais, mėsa ir pan.) ir pinigais eina valstybei kaip duoklė, toliau, pagal metų pradžioje sudarytą su MTS sutartį, išmokama stočiai priklausančių už darbą dalis. Tam tikra kolūkio pajamų dalis eina į taip vadinamą visuomeninį fondą. Paliukama grūdų atsarga sėklai. Ir tik tada, kas lieka, paskirstoma kolūkiečiams.

Kolūkiečiams Hekanti kolūkio pajamų dalis skirstoma pagal darbdienius, išėinant iš bendro kolūkyje išdirbtų darbdienų skaičiaus, t.y. apskaitoma, kiek už vieną darbdienį išpuola grūdų, pašaro, pinigais ir pan. Taigi, kolūketis metų gale turi pajamų pereinamą nuo to, kiek jis turi uždirbęs darbdienų. Štai, pvz. Sovietų Lietuvos spaudoje garsinamose kolūkiuose buvo už darbdienį išmokama:

"Karolio Požėlos" vardo kolūkyje, Dotnuvos raj., — po 1,72 kg. grūdų, po 2 kg. pašaro, po 118 gr.

Viena britų firma pagamino lėktuvą be sparnų, kuris jau pradėtas vadinti "skraidančia lėkšte". Šita "skraidanti lėkštė" esą pakilus tiesiog nuo žemės ir ore su lėktuvu išbuvo 10 minučių. Motoras sveria 3 tonas. Pradėta kalbėti apie revoliuciją aeronautikoje.

Rytų Vokietijos spaudo paskelbė, kad šiomis dienomis areštuota 15 mokslininkų ir keliolika studentų, kurie kaltinami šnipinėje Vakarų. Spaudos agentūros praneša, kad rugpjūčio mėn. Rytų Vokietijoje areštuota keli šimtai Vakarų "šnipinėjų" vokiečių.

Ispanijoje traukinio nelaimėje žuvo 18 ir sužeista 60 žmonių.

MINISTERIAI SKRAIDO

Prancūzijos parlamentui atsiskaitus ratifikuoti Europos Bendruomenės Gynybos pakta, Vakarų vyriausybės iškilio nauja problema: kaip įtraukti Vak. Vokietiją į Europos gynybos sistemą, ir Vak. Vokietiją apginkluojant nesueiti į aštrų konfliktą su ta pačia Prancūzija, o taip pat surasti formulę, priimtina Bonos vyriausybei.

Didž. Britanijos užsienio reikalų min. Edenas buvo nuskrėdęs į Romą, kur turėjo pasitarimus su Italijos vyriausybe, o vėliau su kitomis šiaurės Atlanto pakto valstybėmis. Čia jis rado pritarimą, Amerikos užsienio reikalų min. Dulles buvo nuskrėdęs į Boną, kur turėjo pasitarimus su kanceliariu dr. Adenaueriu. Dulles nesutiko Paryžiuje, tuo parodydamas Prancūzijai Amerikos nepasitenkinimą dėl Europos Bendruomenės Gynybos pakto atmetimo.

Nurodoma, kad Amerika Prancūzijai aiškiai davė suprasti, jog Amerika sieksianti Vak. Vokietiją apginkluoti ir įtraukti į S. Atlanto Sąjungą. Jeigu Prancūzija šitai pasipriešinsianti, tai Amerika žada nutraukti bet kokią paramą Prancūzijai.

Vokietijos apginklavimui ir i. rankimui į S. Atlanto Sąjungą priartėja visi šios Sąjungos nariai — valstybės ir šį projektą energingai remia Anglija.

Australijos užsienio reikalų ministeris Casey išskrido į Londoną, kur turėjo slaptus pasitarimus su Churchilliu.

Sovietų Sąjunga pasiūlė Japonijai pradėti "normalius santykius", nes Sov. Sąjungai atsiskaitus pasirašyti San Francisko taikos sutartį 1951 m., iki šiol ji techniškai tebėra karo padėtyje su Japonija.

Šiemet iki liepos mėn. 30 d. į Australiją imigravo 94.494 asmenys ir išemigravo 71.979. Iš atvykusiųjų 16.634 yra studentai ir vaikai. Daugiausia atvyko anglių (43%) paskui eina vokiečiai, italai, olandai ir graikai.

Komunistinės Kinijos 7 divizijos atitraukiamos iš Korėjos ir permetamos į naujas pozicijas, iš kurių numatoma vykdyti invaziją į Formozą.

Kardinolas Spelmanas Amerikos Legiono suvažiavime pasakė kalbą, kurioje pabrėžė, kad talkaus sugyvenimo su Sov. Sąjunga negali būti. Jis išpėjo amerikiečius dėl galimo naujo Pearl Harbour, kuris kiekvieną valandą galia ištikti amerikiečių tautą.

Amerikiečių sprausminis bombonešis B47 pasiekė rekordą, be nusileidimo perskridęs 17 tūkstančių mylių. Ši kelionė truko 35 val. Skridimo metu kels kartus iš spec. lėktuvo buvo papildomas kuras šešiem bombonešio motorams.

Pereitą savaitę buvo sustreikavę 400 Sydnejaus elektros įgėninių ir autobusų darbininkų. Kai kuriuose priemiesčiuose buvo sutrikęs susisiekimas autobusais ir suvaržytas elektros energijos vartojimas.

Oficialiai buvo pareikšta, kad streikas buvęs sukeltas komunistų norint sutrukdyti ūkinį gyvenimą.

Ryšium su Graikijos kariuomenės padidinimu, JAV sutiko padengti dėl to su susidariusias išlaidas, kurios sieks apie 15 milijonų dolerių.

TAUTOS DIENA SALĖJE IR BAŽNYČIOJE

Rugsėjo 8-ji Melbourne

Šeštadienis, rugsėjo 11-ji.

Tautos ir Marijos šventei prasišleisdami scena ir jos gilumoje salė išvydo lietuviško stiliaus koptylėse Marijos paveikslą. Šio paveikslą autorius ir Melbourne lietuvių bendruomenės pirmininkas A. Vingis paprašė atsistoje pagerbti žuvusius kovoje dėl Tėvynės. Sugiedota Marijos giesmės posmas.

Sekė suglaustas, bet gražus pirmininko žodis. A. Šemetas ir J. Pyragiūtė padėkdamavo. Vyr. skautų grupė jausmingai padainavo keletą dainų apie Tėvynę. Gelongiškis D. Paliulis padainavo dvi liaudies dainas. Lituanistinių kūrų senūnas — A. Staugaitis su gražiniu klausytojus su Adomu Mickevičium ir Lietuva. Citatomis iš "Pono Tado" talkavo kursantės E. Civiškai ir R. Jakutyte.

Visus pradžioje P. Morkūno vadovaujamas atgaivintasis "Aido" choras. Šis pirmas prisikėlėlio viešas pasirodymas tikrai vykęs ir daug vilčių žadantis. Retas kas nepatikėjo dainos žodžiams "Mes grįšim ten" — grįšim į Tėvynę.

Karmelitų parapijos klebonui tėvui De Logry dvi jaunos lietuaitės įteikė lietuviškosios bendruomenės dovaną — p. Jeršovo rankų darbo gražų lietuvišką kry-

žį. Širdingai atsidėjo tėvas De Logry, išskeldamas choro meninį užsirekomendavimą, tautinių draugių dailumą: lietuvišką bendruomenę jis tikrai myli, niekada jai pastogės neatsakysias — tegu ji tik laikosi kupetą, tepuoselėja senąsias tradicijas, gimtąją kalbą, savą kultūrą.

Oficialioji dalis baigta Tautos himnu. Paskui salėje, saviems muzikantams grojant, pasiūktą iki vidurnakčio. Soc. Globos kruopščios moterys vaišino savo pagamintais skanėstais. Minėjimo programa rinktą aukos Tautos Fondui.

Sekmadienis, rugsėjo 12-ji.

Bažnyčioje. Tai tęsinys vakar dienos tautinės šventės minėjimo salėje. Erdvi bažnyčia pilnutėlė žmonių. Pamaldos tikrai iškilmingos. Vėl skamba "Aido" choro giesmės, lydimos vargonų. Dienai skirtas kun. Pr. Vaserio pamokslas paryškina kontrastą tarp čia ir ten: pavergtą Lietuvą verčia Tautos Dieną. Tauta kraujuoja. Mišių metu renkamos aukos Tautos Fondui. Dosniai aukojama. Ir vėl suskamba Tautos himno žodžiai. Šiuo kart maldos namuose.

Lietuviškoji dviasia gyva. Ir širdys Tautai ir Tėvynei plaka vis jautriau ir jautriau.

J. Rimas (Melb.)

TURI AUGTI IR STIPRĖTI

ATVIRAS ŽODIS "MŪSŲ PAS TOGĖS" PUOSELETOJŲ ŠEIMAI.

Perėmėme "Mūsų Pastogę" su debitas ir kreditais, konkrečiai piniginių palikimo rankose neturėdami, ir vis dėlto, kaip matote, ryžtamesi ją leisti dvigubai didesnę už ligi šiolėjusią, nedrįsdami pakelti prenumeratos kainos. Čia mes besąlyginiai pasitikime bendruomene, drauge ją pačią pastatydami prieš egzaminą: jei pati bendruomenė "Mūsų Pastogę" parems tiek prenumeratomis, tiek aukomis, tiek pasiskubindama atlyginti senas skolas, laikraštis ne tik išsilaikys, bet augs ir tobulės. Jeigu bendruomenė mūsų šauksmui paliks kurčią, laikraštis skurs ir nyks. Atsiminkite, kad šiandien "Mūsų Pastogę" yra Jūsų visų nuosavybė. Jos augimas ar smuikimas bus ne tik šandien, bet ir ateinančiomis kartoms gyvas liudininkas, kaip mes mylėjome ir vertinome savo gimtąjį žodį.

Ir šandien, peržvelgiant "M.P." pastarųjų dviejų metų nuolat keliamą, pastebėjome, kad tas kelias buvo nužymėtas vis tik žibutėmis — likiminės kovos etapais: didelėmis pastangomis bei kitomis gyvybinėmis reformomis. Taip, tas gajusias lietuviškas spausdintas žodis šandien dar gyvas, turintis ir apimtį vis tvirtėjęs. Ir pati bendruomenė daugeliu atvejų neliko kurčia anuometiniam kvietimui: myli, vertina ir palaiko gimtąją kalbą spausdintą žodį, ką patvirtina prenumeratorių šeimoms padidėjimas, specialios ALB apylinkių laidos, spaudos baliai, bičiulių aukos, meilės ir pan.

Tačiau, jeigu šitos priemonės ir sudaro pagrindą bendruomenės laikraščio egzistencijai — jų nepakanka laikraščio augimui ir stiprėjimui. Kaip praeity, taip ir šandien, mūsų laikraštį persekioja finansiniai negalavimai. Todėl, atrodė, jau pribrendo laikas atsikratyti "M.P." varginančio slėgio (senų skolų) ir sudaryti savam laikraščiui tvirtą finansinį pagrindą.

Per paskutinį penkmetį Australijos ekonominis gyvenimas žymiai pakitė. Šandien daugiau uždirbame ir, žinoma, daugiau išleidžiame, nes atitinkamai viskas ir pabrango. Tuo pačiu padidėjo ir mūsų puoselėjamo laikraščio išlaidos. Todėl "Mūsų Pastogę" leidėjas, pakeldamas prenumeratos kainą, iki reikiamo dydžio, elgiai teisingai, o skaitytojų šeima, manau, šitam pritarsime.

Iki šiol įvairūs kritikiniai pasakymai, pastabos dažniausiai būdavo dėl "M.P." turinio, generalinės linijos. Redakcijai pamokymų bei visokiausių patarimų nepasiekėdavome, visai pamiršdami opiausią šito laikraščio išsilaikymo pagrindą — lėšas.

Pasakydamas už prenumeratos kainos pakėlimą, šia proga noriu pasidalyti keliomis mintimis — sugestijomis, kurias įgyvendinus, mano manymu, taip pat žymiai palengvėtų mūsų laikraščio kryžiaus kelias.

Situacija:

1. Mokėjime prenumeratos pinigų iš karto. Atsiminkime, kad nei Lietuvoje, nei niekur kitur pasaulio lyje laikraščiai nebuvo ir nėra siuntinėjami kreditu. Ilgesnį laiką. Skolon negali laikraštį siuntinėti ir ALB Krašto Valdyba.

2. Nedelsiant atsilyginkime užsilikusias skolas, nes jeigu leidėjas parodė pasitikėjimą skaitytojais, turėjo kantrybės laikraštį metus ar keletą mėnesių siuntinėti kreditu, o tautietis turėjo kantrybės delsti su atsakymu, tai tam, atrodė, turėtų būti viena karštą padarytas galas. O kad ne visi už laikraštį yra pilnai atsiliginę, galima spręsti iš laikraščio administracijos kreipimųsi į skolininkus, prašant prenumeratą atsilyginti.

3. Paskelbkime kovą "spaudos žukiams", vadinasi, tiems skaitytojams, kurie laikraščio neprenumeruoja, bet iš kaimyno skolinasi.

4. Įgyvendinkime šūkį: Kiekvienas lietuvis skaito ir prenumeruoja lietuvišką laikraštį. Ir šitą šūkį reikia įgyvendinti dar šiais 50 — tais spaudos atgavimo suaktyvinimais metais. Suraskime po vieną naują prenumeratorių bent iki šitų metų galo, o nepasilankesniame padėkime laikraštį užsisakyti.

Šie metai — spaudos metai. Juos atitinkamai mums po visą laisvąjį pasaulį išsklidę lietuviai ir visokeriopai remia savąją spaudą, nes tik "tremties spauda" kuri mus, pasitraukusius nuo raudonojo tvano, ištikimai lydi visais pasaulio vieškeliais, gali skelbti gimtosios žemės kančią ir gaivinti mūsų nuolatintą širdį.

Andre Gide

Degulio Paulius.

vos sauja anų saldžių gilių, kuriomis jis maitinosi drauge su kiaušėmis, kai jas ganė. Jis mato, kaip ruošiamasi vakarienei; priebutyje išskiria pasirodžiusią motiną... ir jis nebeišlaiko: bėgti nubėga nuo kalvos, įžengia į kiemą, aplojamas po paties šuns, kuris jo nebeatpažįsta. Jis hori užkalbinti tarnus, tačiau šie šalinasi nepasitikėdami ir nubėga pranešti šeiminkui. Štai ir jis...

Be abejonės jis laukė palaidūno sūnaus, nes jis iš karto atpažino. Ir išskėčia rankas. Tada sūnus puola prieš jį ant kelių ir sušunka, viena ranka pridengdamas savo veidą, o dešinę iškeldamas atsiprašymo ženklą:

— Mano tėve, mano tėve. Aš esu sunkiai nusidėjęs dangui ir tau. Nesu vertas, kad mane vardu vadintum. Tačiau leisk man gyventi nors kaip vienam iš tavo tarnų, pačiam žemiausiajam, mūsų namų kurtėje...

Tėvas jį pakelia ir apkabina:

— Mano sūnau, tebūna palaiminta toji diena, kada tu vėl sugrįžti pas mane. — Ir jo džiaugsmas, trykštą iš širdies, pasrūva ašarom. Jis pakelia galvą nuo sūnaus kaktos, kurią jis bučiavo, ir kreipiasi į tarnus:

Atneškite gražiausią drabužį, apaukite jo kojas kerpėmis ir užmaukite brangųjį žiedą, ant jo piršto. Paplaukite išrinkę riebiausią veršuką ir parenkite džiaugsmo puotą, nes sūnus, kurį aš laikiau mirusiu, yra gyvas.

Ir kada žinia jau pasklinda, jis nubėga; jis nenori leisti kam nors kitam pasakyti:

— Motin, sūnus, kurį mes apraudojom, mums vėl grįžtas.

Visų džiaugsmas, kyla kaip giesmė, vyriausiajam sūnui kelia rūpesčio. Tėvo kviečiamas, beveik versta priverstas, jis atsisėda prie bendro stalo. Tarp puotaujančių — nes visi, iki žemiausio tarno, yra sukviešti, — jis vienintelis pasirodo pykčio apnaukta kaktą: kodėl daugiau pagarbos atgaliojančiam nusidėjėliui, negu jam, kuris niekada nebuvo nusidėjęs? Jis labiau vertina kietą drausmę negu meilę ir sutinka dalyvauti puotoje vien dėl to, kad paskolintų broliui džiaugsmo tik vienam vakarui ir kad jo tėvas ir motina jam taip pat pažadėjo palaidūną rytojaus dieną gerokai išbirti; pagaliau ir jis pats yra pasiryžęs jį stipriai pakratyti.

Zibintai prigęsta. Puota baigta. Tarnai nudengia stalus. Ir dabar, naktis, kai nebesigirdi jokio garso, visi vienas po kito sumiega. Ir tačiau greitame sūnaus palaidūno kambaryje aš matau vieną bernuolį, jo jaunesnįjį brolių, kuris ištisą naktį iki aušros veltui bandys sudėti blūstą.

Tėvo priekaištai

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

TRĖMIMAI NESIBAIGIA

Per Vilniaus radiją rugpjūčio 24 d. paskelbta žinutė, kad per Vilniaus geležinkelio stotį kasdien pravažiuoja ešalonai į Sibiro dirvonuojančias žemes. Jais iš Lietuvos veža namus, įvairius įrengimus, miško medžiagą, kombainus, sunkvežimius ir žemės ūkio mašiną. Kartu su mašinomis į Sibirą vyksta kombaininkai, šoferiai mechanikai. Vakar, pažymi šis radijas, iš Vilniaus stoties į Sibirą išvyko du ešalonai su kombainais — iš Šiaulių, Klaipėdos ir kitų respublikos rajonų. Kartu su kombainais vyksta ir aptarnaujantis personalas. Šiandien, priduria radijas, iš Vilniaus į Vidurinę Aziją išvyko 70 automašinų kolona. Sekančią dieną radijas ankstyvesnį pranešimą papildė, kad dauguma į Sibirą išvykstančiųjų esąs jaunimas ir kad vieno ešalono išlydėti atvykęs pavergtos Lietuvos sovchozinių ūkių ministerio pavaduotojas draugas Siničkinas. Dviejų išvykusių ešalonų sudėtyje būvę daugiau, kaip 100 automašinų ir šoferių. Štai kokią paramą Rusija teikia lietuvių tautai, grobdama jos turtą ir tremdama lietuvių į Sibiro dirvonus. Vilniaus radijas jau rugpjūčio 19 d. buvo pranešęs, kad į Kazachstaną ir kitas Sibiro sritis iš pavergtos Lietuvos išsiųsti lietuvių būriai: agronomų, žemėtvarkininkų, dirvos tyrimo specialistų. Kad išvežimai vyksta nuolat, matosi ir iš paskiausio Vilniaus radijo rugpjūčio 27 dienos pranešimo: "Šiandien iš Vilniaus į Kazachstaną išvyko nauja T. Lietuvos automobilių transporto ir plentų ministerijos darbuotojų grupė". Toji kolona išvyko į Akmolinską sritį. Ministerija gavusi pranešimą, kad iš ankščiau pasiųstų 180 sunkvežimių kolonos 150 nuykė į Akmolinską sritį, o 30 į Rustovką, Altajaus krašte.

Apie Aleksoto klebono Stankevičiaus mirtį yra tokių žinių. Kun. Stankevičius, buv. tikybos dėstytojas mokyklose, 1948 m. vieną vakarą eidamas į namus, buvo rusų komunistų užpuolęs ir smurtiškai sumuštas. Išlūsus metus išgulėjęs 1949 m. pabaigoje mirė.

DIDELI DARBAI TIK SUTELKINĖMIS VISU PASTANGOMIS ĮVEIKIAMI. TAD JUNGIMES IR LIETUVOS LAISVINIMO AKCIJA. ĮSIGYKIME LIETUVIO PASĄ IR TAUTOS FONDO ŽENKLUKŲ.

Degulio Paulius.

vos sauja anų saldžių gilių, kuriomis jis maitinosi drauge su kiaušėmis, kai jas ganė. Jis mato, kaip ruošiamasi vakarienei; priebutyje išskiria pasirodžiusią motiną... ir jis nebeišlaiko: bėgti nubėga nuo kalvos, įžengia į kiemą, aplojamas po paties šuns, kuris jo nebeatpažįsta. Jis hori užkalbinti tarnus, tačiau šie šalinasi nepasitikėdami ir nubėga pranešti šeiminkui. Štai ir jis...

Be abejonės jis laukė palaidūno sūnaus, nes jis iš karto atpažino. Ir išskėčia rankas. Tada sūnus puola prieš jį ant kelių ir sušunka, viena ranka pridengdamas savo veidą, o dešinę iškeldamas atsiprašymo ženklą:

— Mano tėve, mano tėve. Aš esu sunkiai nusidėjęs dangui ir tau. Nesu vertas, kad mane vardu vadintum. Tačiau leisk man gyventi nors kaip vienam iš tavo tarnų, pačiam žemiausiajam, mūsų namų kurtėje...

Tėvas jį pakelia ir apkabina:

— Mano sūnau, tebūna palaiminta toji diena, kada tu vėl sugrįžti pas mane. — Ir jo džiaugsmas, trykštą iš širdies, pasrūva ašarom. Jis pakelia galvą nuo sūnaus kaktos, kurią jis bučiavo, ir kreipiasi į tarnus:

Atneškite gražiausią drabužį, apaukite jo kojas kerpėmis ir užmaukite brangųjį žiedą, ant jo piršto. Paplaukite išrinkę riebiausią veršuką ir parenkite džiaugsmo puotą, nes sūnus, kurį aš laikiau mirusiu, yra gyvas.

Ir kada žinia jau pasklinda, jis nubėga; jis nenori leisti kam nors kitam pasakyti:

— Motin, sūnus, kurį mes apraudojom, mums vėl grįžtas.

Visų džiaugsmas, kyla kaip giesmė, vyriausiajam sūnui kelia rūpesčio. Tėvo kviečiamas, beveik versta priverstas, jis atsisėda prie bendro stalo. Tarp puotaujančių — nes visi, iki žemiausio tarno, yra sukviešti, — jis vienintelis pasirodo pykčio apnaukta kaktą: kodėl daugiau pagarbos atgaliojančiam nusidėjėliui, negu jam, kuris niekada nebuvo nusidėjęs? Jis labiau vertina kietą drausmę negu meilę ir sutinka dalyvauti puotoje vien dėl to, kad paskolintų broliui džiaugsmo tik vienam vakarui ir kad jo tėvas ir motina jam taip pat pažadėjo palaidūną rytojaus dieną gerokai išbirti; pagaliau ir jis pats yra pasiryžęs jį stipriai pakratyti.

Zibintai prigęsta. Puota baigta. Tarnai nudengia stalus. Ir dabar, naktis, kai nebesigirdi jokio garso, visi vienas po kito sumiega. Ir tačiau greitame sūnaus palaidūno kambaryje aš matau vieną bernuolį, jo jaunesnįjį brolių, kuris ištisą naktį iki aušros veltui bandys sudėti blūstą.

Tėvo priekaištai

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

MANO Dieve, kaip kūdikiu klaupiusi šandien prieš tave, apliejęs veidą ašarom. Jeigu aš prisimenu ir šitą užrašą tavo pagyginimą, tai tik dėl to, kad aš žinau, kas buvo tavo sūnus palaidūnas; kad jame įfūrijo aš save patį; kad aš kartais savyje girdžiu

Andre Gide

Inteligentai, Šviesuomene, Intelektualai

Prasilavinusius, mokslus baigusius žmones vadiname inteligentais. Tai nevykęs skolinys, lotyniškos kilmės, tačiau mūsų kalbą patekęs per rusus. Rusai šviesuomenę vadina inteligentais. Inteligencijos sąvoka (angl. Intelligence, vok. Intelligenz) turi visai specialų tur

LIETUVIŲ LIAUDIES DAINOS

„Sviesos“ suruoštame antrajam Melbourne Lietuvių Forume rugpjūčio 28 d., temą — „Lietuvių Liaudies Dainos“ — paruošė ir labai įdomiai patiekė p. E. Karazijienė. Ši tema nesukėlė diskusijų, tačiau jų vietoje ji palietė susirinkusiųjų širdis, nukėlė mintis atgal į gimtąjį kraštą ir priminė kokią turtingą ir gilią yra mūsų tautosaka, kaip ji yra mums artima ir brangi. E. Karazijienės referatas taip pat leido per amžius pajusti, kaip mes pamažu pradedame netekti šio mums per amžius sukurto lobyno, leisdami jam grimzti užuomartin — didelis skaičius referate minimų dainų buvo susirinkusiems „lyg girdėtos“, kitų jau ir visai neprisiminėm. Tad ar nereikėtų susirūpinti ir pradėti liaudies meną daugiau ir sąmoningiau puoselėti, kad nebūtumėm ta karta, kurioje pradėjo vysti vienas iš pačių gražiausių tautinės kultūros žiedų — liaudies daina.

O kad kol kas dar šis menas yra gyvas mūsų tarpe, tikiuose įrodys referato, kurį ruošiant p. Karazijienėi talkavo p-lė D. Giedraitytė, santrauka.

O O O

„Negalima klausyti: „Kaip atsirado liaudies daina?“ Aš tada paklausčiau: „O kaip atsiranda gėlės?“. Jos išauga.

Kiekvienos tautos liaudies daina yra išaugusi iš jos širdies gelmių ir nuostabiosia dieviškąja priemone — kalba — ji išreiškia amžinus, paprastus, šventus jausmus. Daina yra tautos sielos dalis, ji yra gyvas padaras, tad ir bandysiu čia vienu kitu drėbtelėjimu priminti vaizdą gyvos būtybės, kurią tremty imame užmiršti.

Lietuviškoji daina pakelia nusidriusį vargo žmogų, ant suskurdusių rankų užskleidžia baltą šviesą ir užmauna aukso žiedelius. Dainoje bernelis žirgą aukso pasagėlėm kausto, iš šilko kaspinų kamanelės pina.

Nepaslepia daina viso vargo, to darbo nuo auksos iki sutenų, tu mergelių bėdų su vainikėliais, nepateisina to bernelio, kuris sako: „Valia jaunam uliot, mergužėles viliot“, nei tos anytos, kuri jauną martelę dar prieš aušrą vandenėlio parnešti siunčia, nei tų kūmų, kurių netgi tėvų našlaitėi užvaduo, kai Stetynas mergelę lauku lydėdavo, kai žmonės į žaltį kreipdavosi:

„Oi, tu žalti, žaltinėli, Dievų siuntinėli, Veskite mane į kalnelį Pas mielą dievelį!“

(Dabliškų apyl.) Dar dabar Kupiškio plemenys prašo:

„atvažiuok saulele su pyragėliais nuvaikyk debesėlius su botagėliais“.

Gi apie Kamajus žmonės dainuoja:

„Ketino Laima alaus daryti čičta čičtela, žalia rūtela, visas žvaigždes susiprašyti... tikrai nepraeis vienos saulės“.

Atėjus į tautą Krikščionybę, naujosios sąvokos susimaišė su senosiomis tradicijomis. Dainose tas susimaišymas yra ypač žymus — čia vėl pereinama į medį ar paukštį, arba klapoja apie namus. Apie Pavenėvį dainuojama:

„Dūsavo dūsia iš kūno eidama Kur aš nakvosiu pirmąją naktelę?“

Vidur lango tarp dviejų stulpelių

Ten aš nakvosiu pirmąją naktelę“ — apdainuojamos 7-nios naktys, kol ji patenka į dangų.

Įvairiausių krikščioniškų metinių švenčių dainos daugiau turi bendro su ūkininkavimu negu su minimaliais šventaisiais. Šv. Jurgis yra prašomas atraktinti žemę, kad galima būtų išleisti gyvulius. Kreipiamasi į jį kaip į kaimyną — gaspadorių:

„Jurgi, geras vakaras! Jurgi, augink žolę! Jurgi, dėl karvelių!“

JEIGU JŲS PAKLAUSITE: „KAIP ATSIKAND LIAUDIES DAINA?“ — GALITE IŠGIRTI ŠITOKI KLAUSIMĄ: „O KAIP ATSIKAND GELĖS?“ APIE LIAUDIES DAINĄ, TĄ NEVYSTANČIĄ GELĘ ČIA IR KALBAMA.

Kalėdų dainos irgi labiau primena saulės grįžimą (dienos pradeda ilgėti) negu Kristaus Gimimo šventę.

„Or atvažiuoja leliu kalėda Leliu kalėda kalėda, Aukšiniai ratels, diržų botagais Leliu kalėda, kalėda“.

Senoviškų papročių ir darbų randame ir darbo dainose. Pav.: „Malu malu viena...“ Daug kur minimi jaučiai, kuriuos naudodavo arimui. Apdainuojami plieno noragali, žagrės, dalgelės, ir grėblėlis išraižytas, bernužėlio padarytas, liepų kibirėliai, tymo balnas, augstos kletelės, baltas stalas. Dainose skamba kankliai, atataria vamzdžiai. Pilna importuotų gėrybių — aukso, sidabro, vario, deimantų, šilko. Ir keista: labai retai teuzinkamas gintaras.

Visą senovės vestuvių eigą randame vestuvinėse dainose, kurios apima viską — nuo lyriškų meilės pareiškimų, pasterzinimų, pasibranginimų, iki gaudaus atsiveikimo su tėvais ir nusiskundimų į anytos valdžią perėjus. Jaunoji ir jaunasis giriama ir peikiama, piršlys, svotai dažniausiai nepiktai išjuokiami.

Būtinis fragmentas mūsų kaimo gyvenimo peizaže yra plemenėlis, tad ir jo daina įsipina į bendrąjį vainiką:

„Olia, karvelė, burbulolė, pasiaubulolė padaužulolė...“

Beveik visos lietuvių dainos yra labai švelnios. Nenuostabu, nes tu dainų kūrėjas, išlaikytojas ir perdavėjas beveik visuomet buvo moters.

Žinoma, turim mes ir karo dainų, bet ir jos tokios... moteriškos. Niekur bernelis neparodo noro mušti priešo, užimti žemių, priplėsti turtą. Jo vienintelis rūpestis, atrodo, palikti vieną motulę, mergelę, tėvulį be užvadėlio, jauntelius nepriziūrėjus. Net ten, kur daina pavirsta į baladę, jos lyrinė forma mažai tesikeičia. Tikro realizmo ir žiaurių scenų surasime nebent tose baladėse, kur varduojamas nusikaltimas pripažintiems etikos dėsnams; sakysim mergelė, nepaklausius brolių ir nuėjus gerti su kazokėliais veltui šaukia: si tų brolių pagelbos, kai kazokai ją pririša prie pušies ir padega, arba kitam varjante įmeta į Dūnoją. Broliai girdi jos šauksmą, bet

atsisako gelbėti: „Tu mum ne seselė“.

Turim labai daug ir labai linksmų dainų; jos dažniausiai dainuojamos talkose, pobūviuose, besilinksminant. Dažna gėrimo dainų tematika yra: „Šinkorkėla, randankėla, pabarging vynelio“. Na, žinoma, beveik visos šokių ar žaidimų dainos yra gyvo tempo: aguonelė, lenciūgelis, kalvelis. Labai prigijęs sūktinis yra importuotas iš lenkų, o noriu miego iš estų.

Yra, aišku, ir vienuojų dainuojamų linksmų dainų — kodėl be rūpestio augančiai mergaitei nepadainuoti: „Pas močiutę augau valelę turėjau“.

Yra ir tokių dainų, kurių linksmumo ir liūdumo iš melodijos nesuprasi. Svetimšalis, pasiklausęs lietuvių dainų, nesuprassamas jų žodžių, labai nustebtų sužinojęs, kad daugelis melancholiškų ir ištęstų dainų visai nėra liūdnos, pav.: „Kai aš grėbiau lanko šieną“ arba „Saldus alutis padarytas“. Ne be to, kad greitai smagi melodią gali dengti labai liūdnu žodžius: „Oi sergu, sergu, negaliu, negaliu“.

Rėza apie lietuvių liaudies dainas šitaip sako: „Užrašant ir pažymint gaidomis, pranyksta pats gražumas, kurio negalima išreikšti. Liaudies daina tarytum paukščio čiulbesys ir jos staigūs pakilimai, ištęsimai ir švelnus nuaidėjimas nesidoda pagauti ir ženkla išreikšiami“.

Toks įspūdis yra todėl, kad senosios liaudies dainos sudarytos pagal graikų tonacijas (kaip gregorių giesmės) nesidoda suskirstomos taktais, ir atskiros gaidos yra tęsimos ar trumpinamos pagal nuotaką. Kai kurios jų dar neišėjusios iš tos primityviosios fazės, kai pagrindinis dalykas buvo melodija „paskui gal beprasmiškai garsiažodžiai ir tik vėliau įkomponuoti žodžiai. Jos prasišėdė nuo tokių dainų kaip: „Čiulad, čiuladyta! Lig čiuladytela lylio!“, vėliau buvo įpintas vienas kitas prasmingas žodis: „Tu tu tu, obelėle, liot tu tu oi lyli! Tu tu tu, tu užaugai, liot!“ — kol pamažu perėjo prie dabar labiausiai paplitusių dainų su turiniu“.

Savo referatą p. Karazijienė pagyveno vieną kitą referatą minimą dainelę padainuodama. Prelegentei balgus susirinkusiųjų ir patys mėgino pristinti vieną kitą beužsimiršančią dainelę, ar retesnę melodią, ir vakaras nematant prabėgo jaukioje lietuviškoje nuotakoje.

D. Žilinskienė

Forumo Sekretorė.

VLIKO UŽDAVINIAI

3. Lietuviybės išlaikymas ir išlaisvinimo jėgų telkimai

1. Skatinti ir telkti visas lietuvių išeivijos jėgas išlaisvinimo reikalui.

2. Skatinti lietuviškų organizacijų iniciatyvą švietimo ir kultūros srityje ir organizuoti tai veiklai pagalbą.

3. Ypatingo dėmesio skirti jaunimui išlaikyti lietuviškumą ir traukti jį į Lietuvos laisvinimo ir lietuviybės išlaikymo darbą.

4. Informacija

1. Informuoti laisvąjį pasaulį apie krašto ištremtųjų ir išeivijos padėtį ir veikti viešąją jo nuomonę Lietuvos išlaisvinimo naudai.

2. Rinkti informaciją iš pavergtojo krašto, centralizuoti, vertinti bei tikslingai panaudoti surinktai jai medžiagai.

3. Organizuoti ir sistemingai informuoti pavergtąjį kraštą.

5. Lietuvos atstatymo

problemos

A. Užsieninės problemos.

1. Nustatyti, kokių Lietuvos valstybės sienų siektina, su kuo ir kaip sienų klausimą spręstini ir paruošti medžiagą atitinkamam Lietuvos atstatymui paremti.

2. Siekti santykių aiškinimo ir kylančių problemų sprendimo su Lietuvos kaimyninių tautų veiksniais.

3. Tirti Lietuvoje būsimos reorganizacijos problemas.

4. Rinkti medžiagą Lietuvos valstybei ir jos piliečiams karo ir okupacijų padarytų nuostolių atlyginimui.

5. Studijuoti išlaisvintos Lietuvos padėties Europos santvarkoje problemas, ypatingai tokias, kurios surištos su:

a) Baltijos valstybių, b) platesnės apimties sritinėmis federacijomis (Balto—Skandinavijos, Vidurio Europos ir kt.),

c) visos Europos integracija, d) atitinkamu suverenumu siurimu ir

e) Lietuvos ūkio atitinkamu priderinimu.

• B. Vidaus problemos.

a) Išlaisvintos Lietuvos valstybės santvarka ir administracija, b) ekonominiu atstatymu,

c) žemės ūkio atstatymu, d) socialinės ir sveikatos gerovės tvarka ir

e) švietimo ir kultūros organizacija.

Komisijos Pirmininkas: HENRIKAS BLAZAS,

Sekretorius: M. BRAKAS,

Nariai: PR. VAINAUSKAS, V. RASTENIS, A. TRIMAKAS.

JEI NESKAITYSI IR NEPRENUMERUOSI „MŪSŲ PASTOGES“

NETOLIMOJE ATEITYJE IŠTAVĖS PASIJUKS LIETUVIŠKAI NEISMOKĖS TAVO VAIKAS.

LIETUVIAI PASAULYJE

D. BRITANIJĄ

— DBLS pirm. M. Bajorinas, nuo pat Lietuvių Namų Bendrovės įsikūrimo einas b-vės direktoriaus pareigas, anksčiau dirbo tik atitrukdamas nuo savo tiesioginio darbo. Iš to darbo pasitraukęs, jau kuris laikas L.N. b-vėje dirba visą laiką. Tos bendrovės turtas dabar siekia 14.000 anglų svarų (namai verti 10.000, spaustuvė — 4.000). D. Britanijos lietuvių ateities uždavinių tarpe minimas reikalas steigti seneliams prieglaudą, taip pat stovyklą jaunimui. „Europos Lietuvoje Nr. 33“ pranešama apie pastangas įsigyti lietuvišką farmą. Tam reikaliui steigiama privatinė akcinė bendrovė „Lithuanian Farming Company Ltd“ su 10.000 svarų kapitalu. Apskalčiuojama, kad toks ūkis Anglijos sąlygose būtų pelningas.

— Lietuvių Socialdemokratų Partija Anglijoje pastaruoju metu išleidžia savo biuletinį, kurio rugpjūčio 15 d. išėjo trečias numeris. Partijos užsienio delegatūros įgaliotinis yra J. Vilčinskis. LSDP susirinkime Londone išrinktas organizacijos pirmininkas — A. Zamčickas, sekretorius — K. Tamošiūnas, izdėninkas — M. Zamčickaitė.

KOLUMBIJĄ

— Kolumbijoje yra tik dvi skaitlingesnės lietuvių kolonijos — Bogota ir Medellinas. Bogotoje įsteigę Lietuvių Namus, lietuviškas gyvenimas nepaprastai pagyvėjo. Šiemet sutvarkytoje kartotekoje užregistruota 230 asmenų (įskaitant vaikus). Paskutiniu metu ketas šeimų išvyko į JAV ir Kanadą. Surenkami solidarumo įnašai eina bendruomenės kultūriniam darbui. Nuolat veikia lietuviška mokykla, vadovaujama E. Petrauskaitės. Lietuviškų knygų skaičius savoje bibliotekoje auga. Spaudos platinimo biuras vadovauja Č. Černiauskas.

SPAUDOS PUSLAPIUOSE

DIDIEJI TAUTOS VAIKAI

Visus mus pagimdė lietuvė motina ir jau lopšyje įdėjo į mūsų burnas gimtosios žemės kalbą. Tik paskui, kitiems pradėjo nusitrinti nuo liežuvių motinos dovaną ir širdyse pradėjo blėsti meilė Lietuvai. Tačiau kiti, lyg akmenkaliai granito luitė iškalta veldą, atpažįstamą visos tautos ir prabylantį jos žodžiu. Tai didieji tautos sūnūs. Vinco Krėvės mirties proga „TĖVISKES ŽIBURIAI“ Nr. 28 teisingai rašo:

„Jei Lietuva nebūtų turėjusi savo didžiųjų žadintojų, jos vardas šiandien būtų užmirštas. O tie žadintojai buvo ne tik politikai — visuomenininkai, bet ir kultūrininkai. Be šių pastarųjų ir didžiausi politikai nebūtų apytamsių genčių vadai, kurie tarptautiniame plote neturėtų kuo didžiūti. Jie negalėtų jaustis esą lygūs su kitų kultūringų tautų atstovais. Juo kuri tauta žymesnė savo kultūra, juo josios balsas pasaulyje daugiau klausomas.“

„Tiesa, būna laikotarpiai, kad ne kultūra o brutali jėga diktuoja. Tačiau ta jėga tėra laikinis šėlsmas, kuris daug sunaikina, bet nieko nesukuria. Ji palieka kalnus pelnyti bei lavonų, kuriais bjauriasi pasaulis anam šėlsmui praėjus. Antai mažytė Graikija ir šiandien tebėra vertinga sav okultūriniais turtais, o didžiųjų atplėdžių Atilos tik šturpui sukelti yra minimi.“

Kaip straipsnyje sakoma, didžiosios tautos naudojasi pagunda vadovautis brutalia jėga, o mažosios priešinosi paprastai dvasiniu pajėgumu, ir ištisos tautos, patapusios didžiuoju kalėjimu, tikros yra susilaukti atgimimo, jei jos nepraranda savo dvasinių turtų, savo kalbos ir sielos. Kaip de Valera

